

Mediernas teori – doktorandkurs, HT 2014

Prof. Pelle Snickars

2. Kritisk medieteori

(Benjamin, Kracauer & Adorno/Horkheimer)

B.Z. am Mittag

Nr. 104.

Berliner Zeitung

33. Jahrgang

54

1 Uhr

Mittwoch

5. Mai 1909

Verkaufpreis 10 Pfennige. Abonnement: Berlin 100, Provinz 120, Ausland 150. Postamt Berlin 201. Für den Vertrieb durch den Verleger, Carl Zuckersand, Berlin, Friedrichstraße 100, ist die Reichsdruckerei, Berlin, Friedrichstraße 100, beauftragt.

Redaktion: Die 4. Spalte, Kollwitz-Platz 11. Telefon: 15 2000 bis 15 2005. Druckerei: Carl Zuckersand, Berlin, Friedrichstraße 100. Telefon: 15 2000 bis 15 2005.

Die Dauerfahrt des „3. II.“ — Die Meheleien in Kleinasien. — Der Sultanschatz. — Castro in San Sebastian.

„Juppelins II.“ Dauerfahrt nach Berlin.

Die „Juppelins II.“, ein kleiner, zweimotoriger Flugzeug, ist am 1. Mai von Berlin nach Berlin geflogen. Die Fahrt wurde von dem Piloten Juppelins II. durchgeführt. Die Maschine war von Berlin nach Berlin geflogen. Die Fahrt wurde von dem Piloten Juppelins II. durchgeführt.

Die Meheleien in Kleinasien.

Die Meheleien in Kleinasien sind eine Folge der Unruhen in der Türkei. Die Meheleien sind eine Folge der Unruhen in der Türkei. Die Meheleien sind eine Folge der Unruhen in der Türkei.

Hilmi Pascha — Großweir.

Hilmi Pascha ist ein bekannter türkischer Politiker. Hilmi Pascha ist ein bekannter türkischer Politiker. Hilmi Pascha ist ein bekannter türkischer Politiker.

Wider die ostelbische Oligarchie.

Die ostelbische Oligarchie ist ein Problem für die deutsche Bevölkerung. Die ostelbische Oligarchie ist ein Problem für die deutsche Bevölkerung. Die ostelbische Oligarchie ist ein Problem für die deutsche Bevölkerung.

Einleihen neuer Entsalzen.

Die Entsalzung von Wasser ist ein wichtiger Prozess. Die Entsalzung von Wasser ist ein wichtiger Prozess. Die Entsalzung von Wasser ist ein wichtiger Prozess.

Die Jungfrauen legen die Preise.

Die Jungfrauen legen die Preise für Waren. Die Jungfrauen legen die Preise für Waren. Die Jungfrauen legen die Preise für Waren.

B.Z. am Mittag

Nr. 104.

Berliner Zeitung

33. Jahrgang

54

1 Uhr

Mittwoch

5. Mai 1909

Verkaufpreis 10 Pfennige. Abonnement: Berlin 100 Mark, 12-18 Monate 10 Mark, 24 Monate 18 Mark. Ausland: 20 Mark für 12 Monate, 30 Mark für 24 Monate. Postamt Berlin 1000. Druck: 100000 Exemplare. Druckerei: 100000 Exemplare.

Redaktion: Die 4. Spalte, Kollwitz-Platz 11, Berlin. Druckerei: Die 4. Spalte, Kollwitz-Platz 11, Berlin. Druckerei: Die 4. Spalte, Kollwitz-Platz 11, Berlin.

Die Dauerfahrt des „3. II.“ — Die Meheleien in Kleinasien. — Der Sultanschatz. — Castro in San Sebastian.

„Juppelins II.“ Dauerfahrt nach Berlin.

Die Dauerfahrt des „Juppelins II.“ nach Berlin ist ein Ereignis, das die Aufmerksamkeit der Berliner Bevölkerung auf sich gezogen hat. Der kleine, aber robuste Bootstempel hat sich auf seiner Fahrt durch die Ostsee und die Nordsee bewährt. Die Besatzung besteht aus dem Kapitän Juppelins II. und einer Mannschaft von Mannen. Die Fahrt ist nicht ohne Schwierigkeiten verlaufen, da die Wetterbedingungen oft ungünstig waren. Dennoch ist die Dauerfahrt ein Beweis für die Zähigkeit und den Mut der Beteiligten.

Die Meheleien in Kleinasien.

In Kleinasien herrschen seit längerer Zeit Unruhen, die als Meheleien bezeichnet werden. Diese Unruhen sind das Ergebnis von politischen und sozialen Konflikten. Die Bevölkerung ist in verschiedene Gruppen unterteilt, die gegeneinander kämpfen. Die türkische Regierung versucht, die Unruhen zu unterdrücken, doch es gelingt ihr nicht. Die Lage in Kleinasien ist angespannt und es ist zu erwarten, dass die Unruhen noch einige Zeit andauern werden.

Hilmi Pascha — Großweir.

Hilmi Pascha, ein bekannter türkischer Politiker, hat sich kürzlich in Großweir aufgehalten. Er hat dort eine Rede gehalten, in der er sich für die Unabhängigkeit der Türkei ausgesprochen hat. Seine Rede ist sehr populär geworden und hat die Herzen der türkischen Bevölkerung erobert. Hilmi Pascha ist ein Mann von großem Charakter und seine Worte haben viele Menschen zum Nachdenken gebracht.

Die Versteigerung des Sultanschatzes.

Der Sultanschatz ist kürzlich in Istanbul versteigert worden. Die Versteigerung hat einen großen Erfolg geendet und hat die Aufmerksamkeit der Welt auf sich gezogen. Der Sultanschatz besteht aus wertvollen Juwelen, Münzen und anderen Schätzen. Die Versteigerung ist ein Ereignis von historischer Bedeutung und wird in der Geschichte der Türkei eine wichtige Rolle spielen.

Wider die ostelbische Oligarchie.

Die ostelbische Oligarchie ist ein Problem, das die Aufmerksamkeit der Öffentlichkeit auf sich gezogen hat. Diese Oligarchie besteht aus einer kleinen Gruppe von Menschen, die die Politik der Ostelben kontrollieren. Sie sind für die Armut und die Unterentwicklung der Ostelben verantwortlich. Es ist notwendig, dass die Oligarchie beseitigt wird, damit die Ostelben zu einer unabhängigen und blühenden Nation werden können.

Einleitend zum Centralton.

Einleitend zum Centralton, das die Ereignisse der letzten Tage zusammenfasst. Es enthält wichtige Nachrichten und Kommentare zu den aktuellen Geschehnissen.

Die Jungfrauen wegen der Preise.

Die Jungfrauen wegen der Preise, ein Bericht über die Probleme der Jungfrauen in der Provinz. Die Preise für Lebensmittel sind stark gestiegen, was die Existenz der Jungfrauen gefährdet. Die Regierung sollte Maßnahmen ergreifen, um die Preise zu senken und die Lebensbedingungen der Jungfrauen zu verbessern.

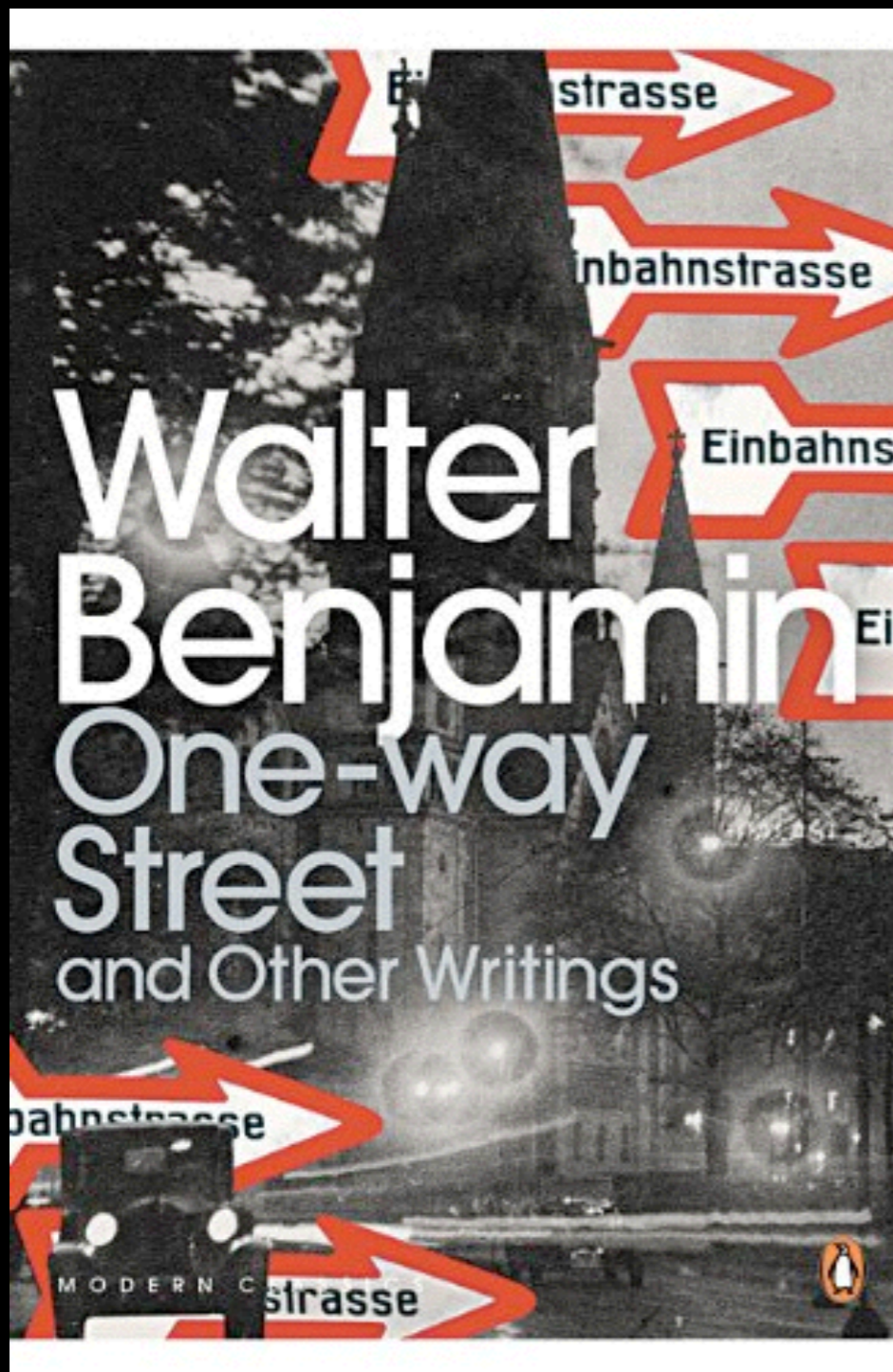
Modernitet, medier & kommunikation – moderniteten som en sorts chockerfarenhet.

Den (urbana) moderna människan som överhopad av intryck.

Modernitetsteoriens betoning på ständiga **upplevelser – på bekostnad av genuin **erfarenhet**.**

Erfahrung | Erlebnins

Modernitetens hastighet ...

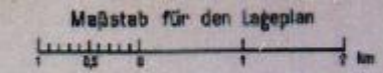
GEGENWÄRTIGE UND ÄUSSERST MÖGLICHE ZUNAHME DER EINWOHNER IM UMGREISE DER BESTEHENDEN UND GEPLANTEN SCHNELLBAHNEN IN GROSZ BERLIN.

..... 1 Punkt 1000 gegenwärtige Einwohner
 1 Punkt 1000 mögliche Einwohner der Zukunft

a =	gegenwärtige Einwohner	} in der umgrenzten Fläche
b =	äußerst mögliche Zunahme der Einwohner	
a + b =	äußerste Grenze der zukünftigen Einwohnerzahl	

für die Einflußgebiete innerhalb der Hochbahnung sind 500 m, für die außerhalb gelegenen 750 m Halbmesser angenommen.
 Die im Betriebe befindlichen Haltestellen sind mit dicken, die geplanten mit dünnen Linien umgrenzt.

Aufgestellt: Berlin, im Juli 1911
 Giese, J.

Der Großstädter ist – im Gegensatz zum Kleinstädter – einer „Steigerung des Nervenlebens“ ausgesetzt.

Simmel, "Die Grosstädte und das Geistesleben" (1903)

"det intima samband som föreligger hos Baudelaire mellan chockens mekanism och beröringen med storstadsmassorna."

Kritisk (medie)teori & modernitet

Moderniteten efter 1900 – formeringen av ett slags nytt **kollektivt subjekt**, där massmedier spelar en allt större roll.

Kritisk (medie)teori & modernitet

Moderniteten efter 1900 – formeringen av ett slags nytt **kollektivt subjekt**, där massmedier spelar en allt större roll.

Kritisk medieteorin inom Frankfurtskolan och den mediekulturella utvecklingens **ambivalens** – en sorts **medieteorin mellan hopp och förtvivlan**.

Kritisk (medie)teori & modernitet

Moderniteten efter 1900 – formeringen av ett slags nytt **kollektivt subjekt**, där massmedier spelar en allt större roll.

Kritisk medieteorin inom Frankfurtskolan och den mediekulturella utvecklingens **ambivalens** – en sorts **medieteorin mellan hopp och förtvivlan**.

Egna teoretiska utgångspunkter i bland annat **Marx, Simmel** och Max **Webers** studier om det "**rationella samhället**" – kopplat till kapitalismens produktionsvillkor – samt (i viss mån) Webers idéer om teknik, rationalitet, vetenskap: "**die Entzauberung der Welt**".

Kritisk teori

Frankfurtskolan (mellankrigstid) – en lös sammansättning av filosofer, teoretiker och tänkare – centrat kring **Institut für Sozialforschung** med forskningsfokus på såväl kultur som ekonomi och sociologi. I allra högsta grad en sorts **marxistisk teoribildning**, kopplat till **praktisk förändring** (givet Weimarperiodens turbulens) samt individens frigörelse i det "förvaltade" samhället.

Kritisk teori

Frankfurtskolan (mellankrigstid) – en lös sammansättning av filosofer, teoretiker och tänkare – centrat kring **Institut für Sozialforschung** med forskningsfokus på såväl kultur som ekonomi och sociologi. I allra högsta grad en sorts **marxistisk teoribildning**, kopplat till **praktisk förändring** (givet Weimarperiodens turbulens) samt individens frigörelse i det "förvaltade" samhället.

Horkheimer, "Traditionelle und kritische Theorie" (1937) påtalar bland annat att kritisk teori – till skillnad från borgerlig teori – syftar till en **helhetsbild** av samhället (därav Frankfurtskolans högst olika inriktningar), allt i syfte att förändra samhället i demokratisk riktning.

Kritisk medieteorin & "Medienverbund"

Den kritiska teorins försök till analys av en **helhetsbild** av samhället återfinns också tydligt inom den kritiska medieteorin. Generellt syftar den till att analysera och aktualisera hur en **mängd olika medieformer** – samtidigt och på snarlika sätt – sätter medborgarna under ett slags **samhälleligt och social tryck** – om så i kapitalistiskt hänseende som konsumenter, eller senare i propagandistisk avseende som partitroende.

Tidigare under mediemoderniteten förfasade man sig över enskildheter (Nick-Carter-litteratur eller biografelände), men enligt den kritiska medieteorin bildar nu (det vill säga, under mellankrigstiden) dagspress, fotografi, illustrerad press, radio och film en unison **mediedynamik** – ett **Medienverbund** – i form av en **dominerande (och manipulativ) samhällslogik** som styr medborgarna, antingen kommersiellt eller ideologiskt (som den så kallade **Gleichschaltung** i Nazi-Tyskland).

Kritisk medieteorin & "Medienverbund"

Man bör här inte glömma bort att de flesta av de teoretiska företrädarna var av **judisk** börd och fick fly Nazi-Tyskland – för att hamna i kommersialismens förlovade Amerika!

Samtidigt uppvisar den kritiska medieteorin en mängd **märkligheter** – vilka återkommer i andra teoribildningar under efterkrigstiden. För å den ena sidan kännetecknas den av ett slags **generell fruktan** för **vad medier gör med folk**, med tanke på den närmast **omedvetna** och manipulativa samhällslogik som det påstådda *Medienverbund* utsätter medborgarna för.

Men å den andra sidan visar den kritiska medieteorin också upp ett ensidigt fokus på en beklämmande **åskådarpassivitet** – folk kan inte värja sig, men väl bli indoktrinerade. Detta framstår som en **paradox** om något.

Kritisk medieteorin & ideologi

Frankfurtskolan som upptagen med allehanda ideologiska frågeställningar, inte minst **ägarförhållanden** inom exempelvis press, film och radio. Om Webers mer nyktra analyser av kapitalismen är en utgångspunkt – är en annat av mer hårdfört ideologisk slag som exempelvis *Geschichte und Klassenbewußtsein* (Georg **Lukács**, 1923).

Brecht: "Der Rundfunk als Kommunikationsapparat" (1932)

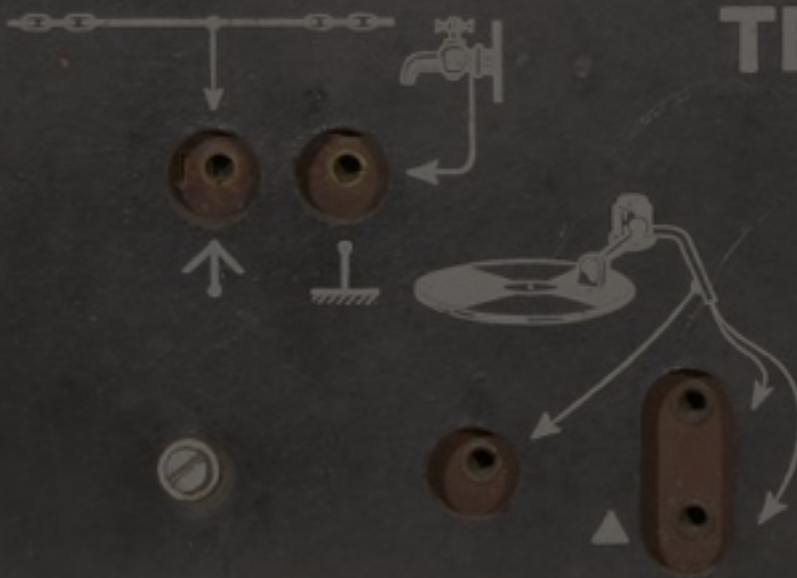
**“Der Rundfunk ist aus einem
Distributionsapparat in einen
Kommunikationsapparat zu
verwandeln.”**

240 V
220 V
150 V
125 V
110 V

TELEFUNKEN 543 WL

VOR NASSE ZU SCHÜTZEN

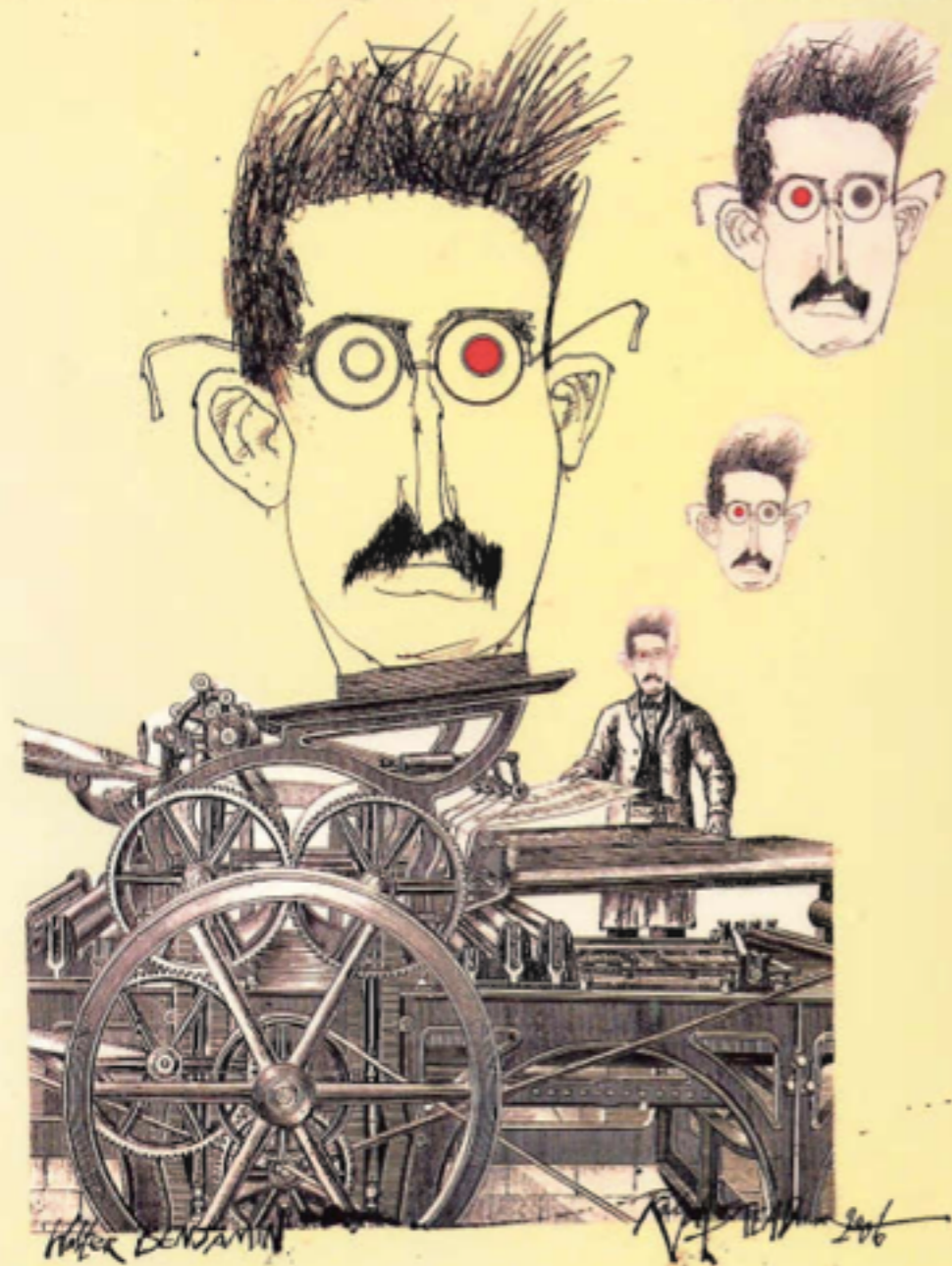

Stecker auf 1 u. 2, nur
zweiter Lautsprecher im Betrieb.
Stecker auf 3 u. 4, eingebauter und
zweiter Lautsprecher im Betrieb.

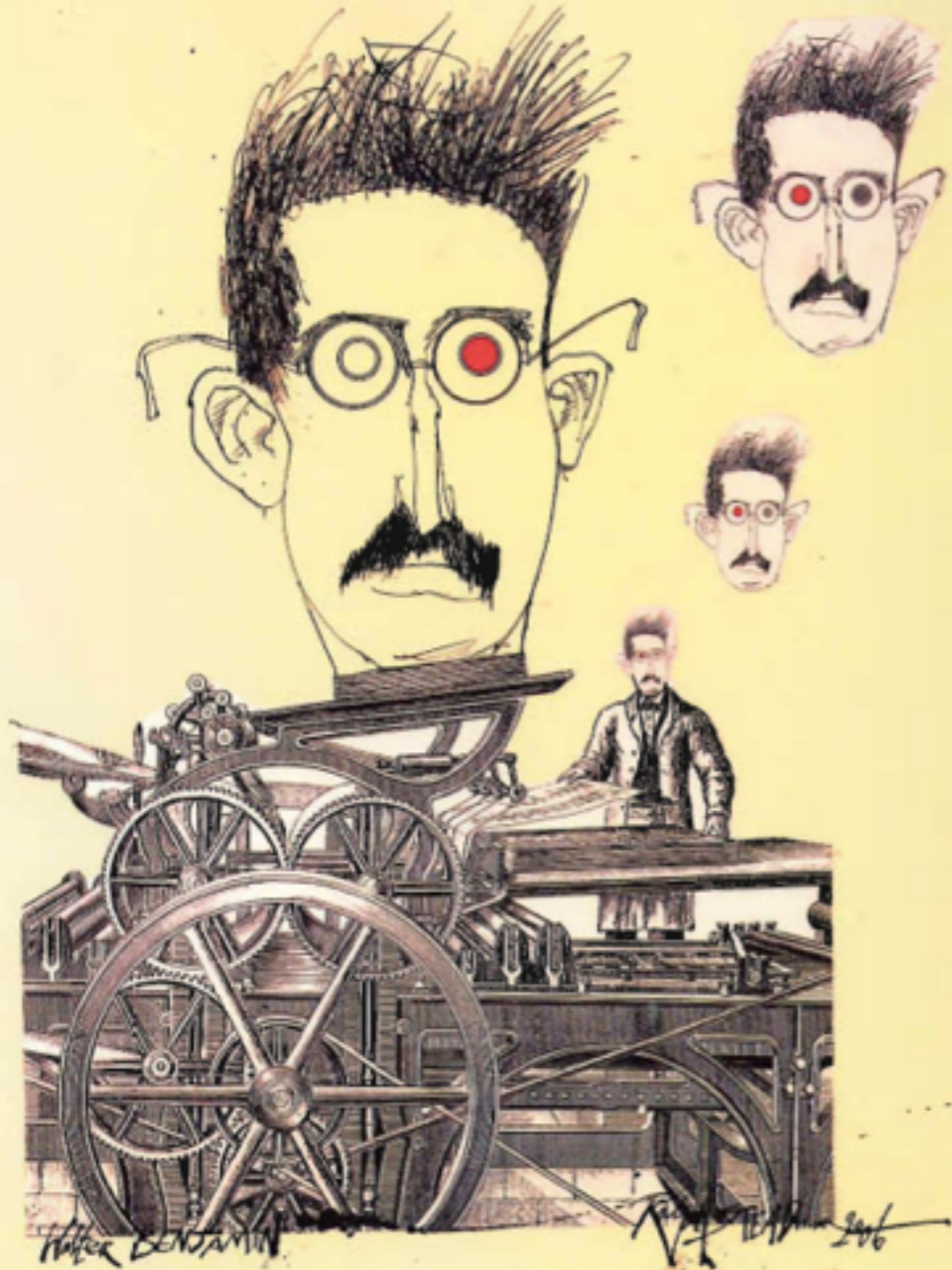
Zur Beachtung: Dieses Gerät
darf nur für Rundfunkemp-
fang, nichtsynchrone
Schallplattenwiedergabe u.
Mikrofon - Lautsprecher -
Übertragung - gemäß den in
darbeigefügten Bedienungs-
vorschrift genannten Bestim-
mungen benutzt werden.

THE WORK OF ART IN THE AGE OF ITS
TECHNOLOGICAL REPRODUCIBILITY
AND OTHER WRITINGS ON MEDIA

walter benjamin

THE WORK OF ART IN THE AGE OF ITS
TECHNOLOGICAL REPRODUCIBILITY
AND OTHER WRITINGS ON MEDIA

walter benjamin

Walter Benjamin A Critical Life

Howard Eiland

Michael W. Jennings

Kritisk medieteori – upptagenhet med det uppenbara & dolda

Moderniteten & **massmedialt överflöd** – ökad information men också **minskad vetskap**.

Kritisk medieteori – upptagenhet med det uppenbara & dolda

Moderniteten & **massmedialt överflöd** – ökad information men också **minskad vetskap**.

Mer **upplevelser** – mindre **erfarenhet**.

mediemodernitet

Framför allt **Kracauer** ägnar sig åt det till synes **profant vardagliga** – snarare än estetik och litteratur som exempeplvis Lukács i *Theorie des Romans* (1917).

Hos honom finns en ständigt återkommande fascination inför **världen i bild** och ett analytiskt fokus på ytans betydelse (**Oberfläche**).

A LA CONQUÊTE DU MONDE

scène vécue
PAR

PATHÉ FRÈRES

1894-19...

A. Bernier

THE MASS ORNAMENT

WEIMAR ESSAYS

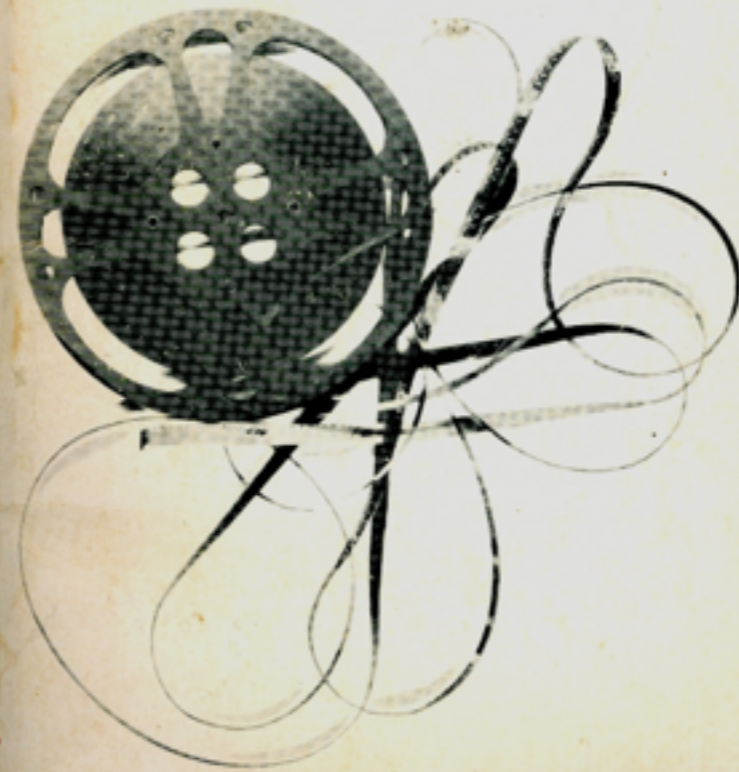
**SIEGFRIED
KRACAUER**

TRANSLATED, EDITED, AND WITH AN INTRODUCTION BY THOMAS Y. LEVIN

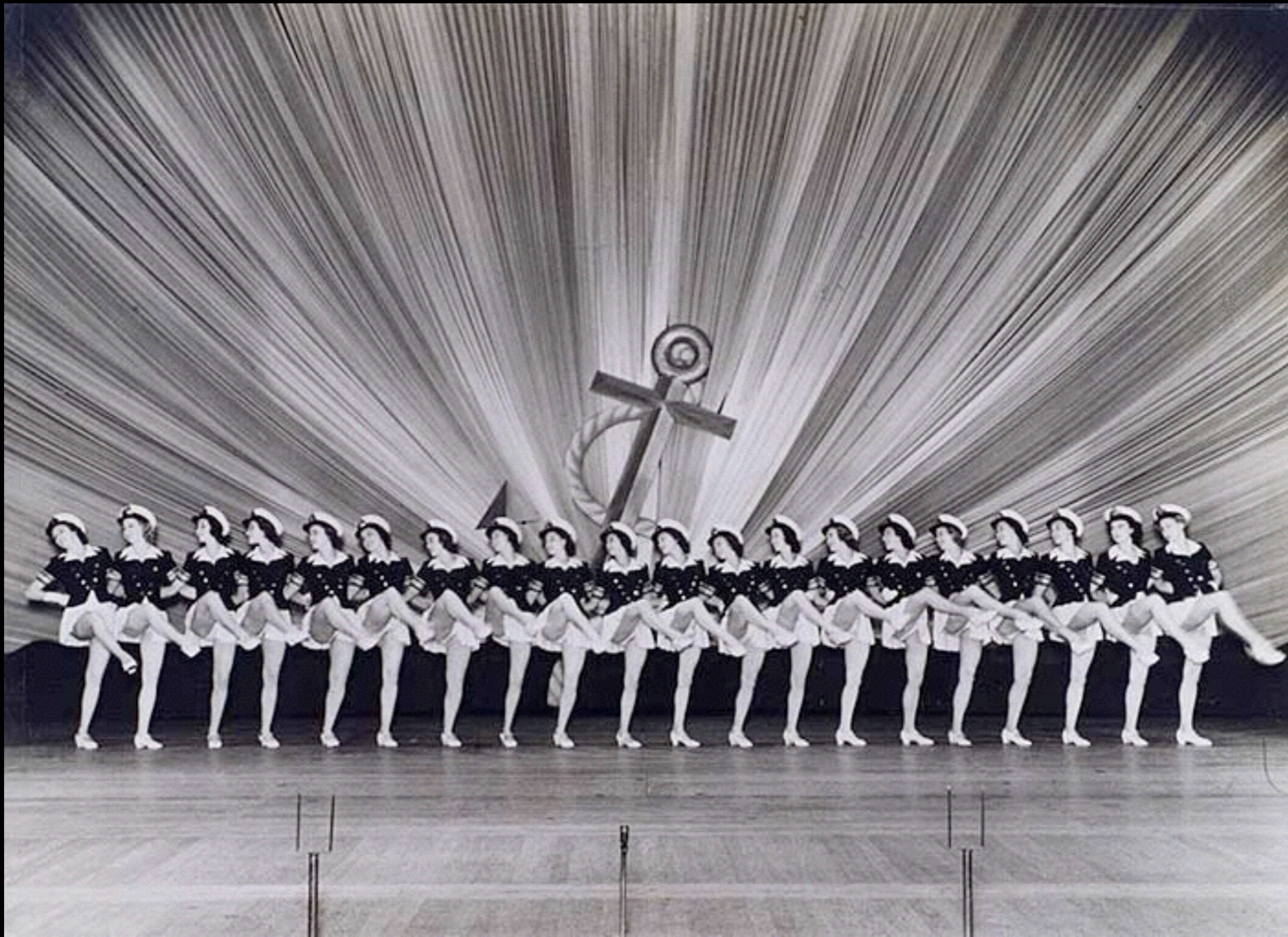
THEORY OF FILM

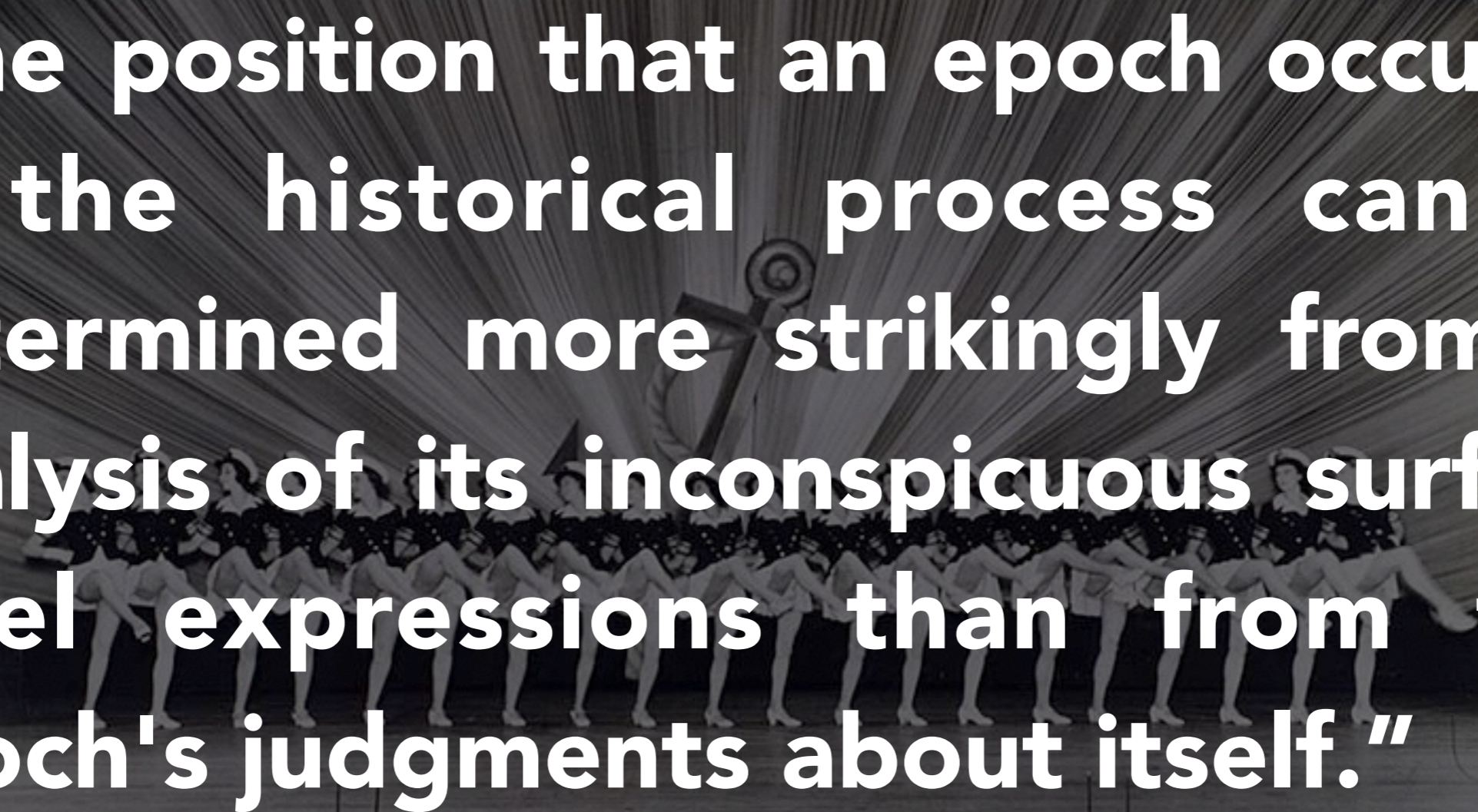
The Redemption of Physical Reality

SIEGFRIED KRACAUER

GB 143 / \$2.50

"The position that an epoch occupies in the historical process can be determined more strikingly from an analysis of its inconspicuous surface-level expressions than from that epoch's judgments about itself."

Kracauer, "Das Ornament der Masse" *Frankfurter Zeitung* 1927

Kracauer betraktar massornament som en estetisk reflex av **rationaliteten** i det rådande ekonomiska systemet.

Samtidigt har sådana massornament också en **progressiv potential** i formeringen av ett nytt kollektiv – där "massan" just får syn på sig själv som kollektiv kapabelt till politisk förändring. Det finns därför enligt honom en myt om det moderna kapitalistiska samhället som alltför rationellt: "capitalism's core defect: it rationalizes not too much but rather *too little*."

Kracauer har alltså en till synes positiv syn på mediemoderniteten – men den framstår också ställvis som **ambivalent**. Återigen har man att göra med den kritiska medieteorins upptagenhet med det **uppenbara och dolda**.

Nummer 33. 21. August 1932.

Berliner

41. Jahrgang Preis 20 Pfennig

Illustrierte Zeitung

Verlag Ullstein Berlin SW 68

Grete Garbe in den Ferien.
Maler: Walter Dittl 1932.

100. 21. August.

XVIII. Jahrgang
Nr. 36

Berliner

5. September 1930
Einzelpreis
10 Pfg.
unter 15 Blätter.

Illustrierte Zeitung

Verlag Ullstein & Co., Berlin SW. 68.

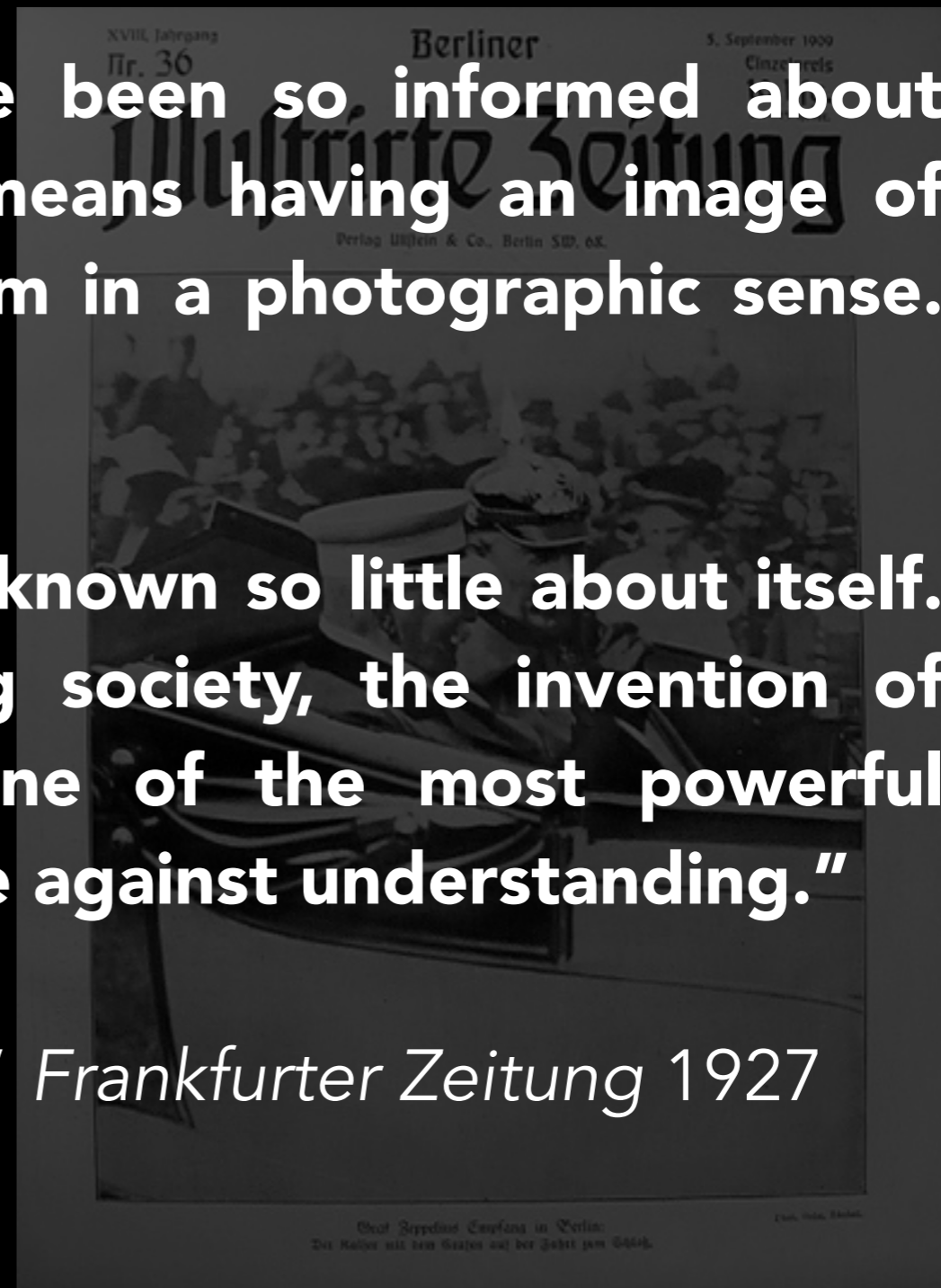
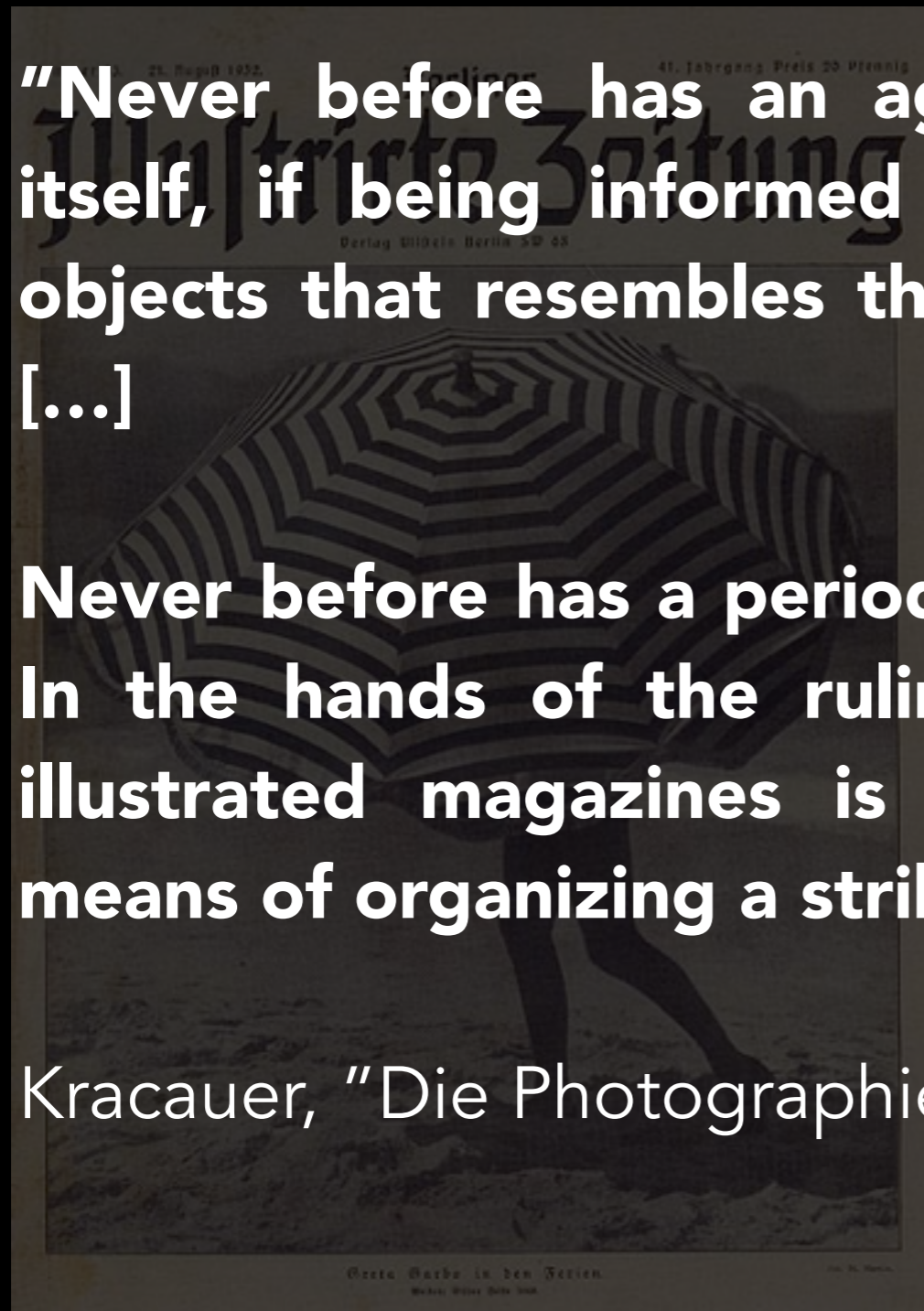
Genl. Zepelin Empfang in Berlin.
Der Kaiser mit dem Genl. auf der Fahrt zum 24. 9.

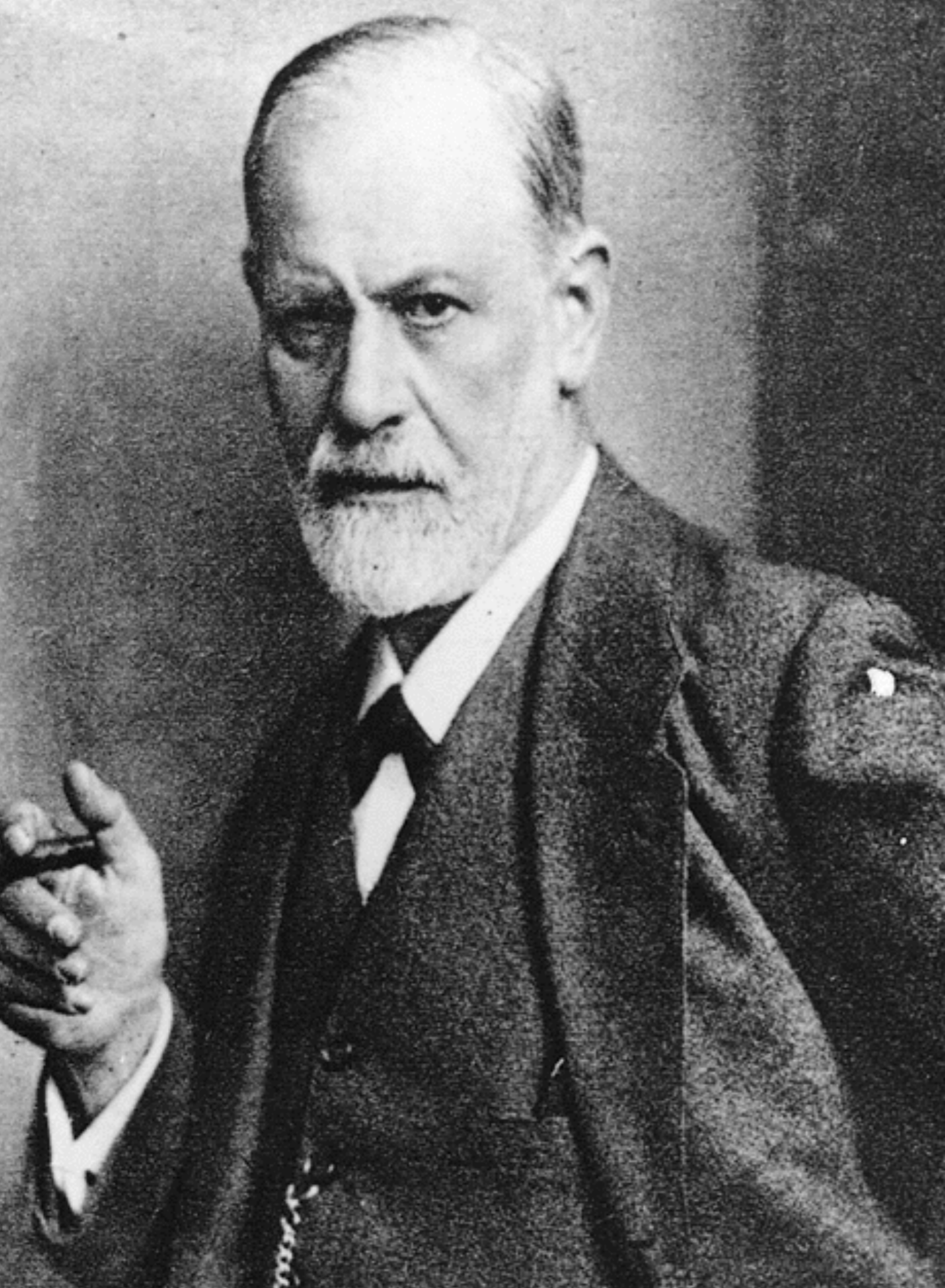
100. 5. Sept.

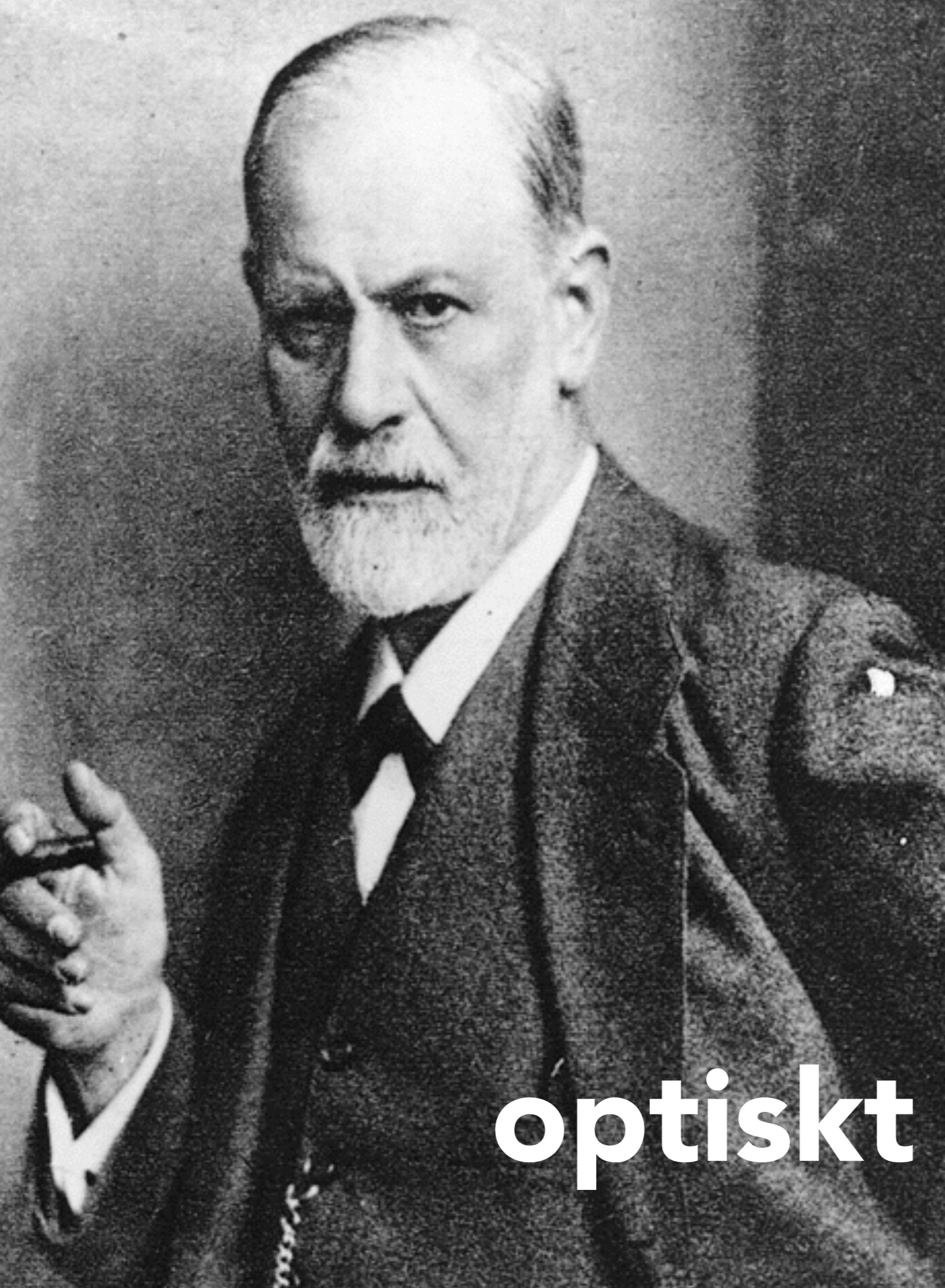
"Never before has an age been so informed about itself, if being informed means having an image of objects that resembles them in a photographic sense. [...]

Never before has a period known so little about itself. In the hands of the ruling society, the invention of illustrated magazines is one of the most powerful means of organizing a strike against understanding."

Kracauer, "Die Photographie" *Frankfurter Zeitung* 1927

optiskt omedvetna

RO
RO
RO

rowohlts deutsche
enzyklopädie

Siegfried Kracauer
**von Caligari
bis Hitler**

Ein Beitrag zur Geschichte
des deutschen Films

ГО
ГО
ГО

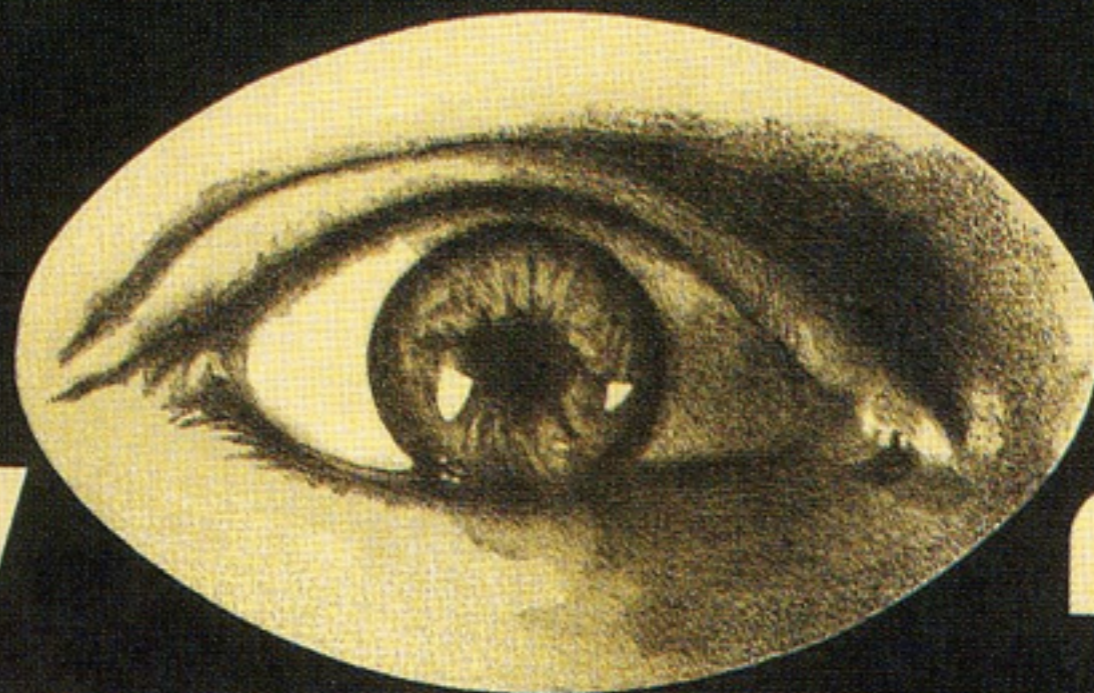

rowohlts deutsche
enzyklopädie

Siegfried Kracauer
**von Caligari
bis Hitler**

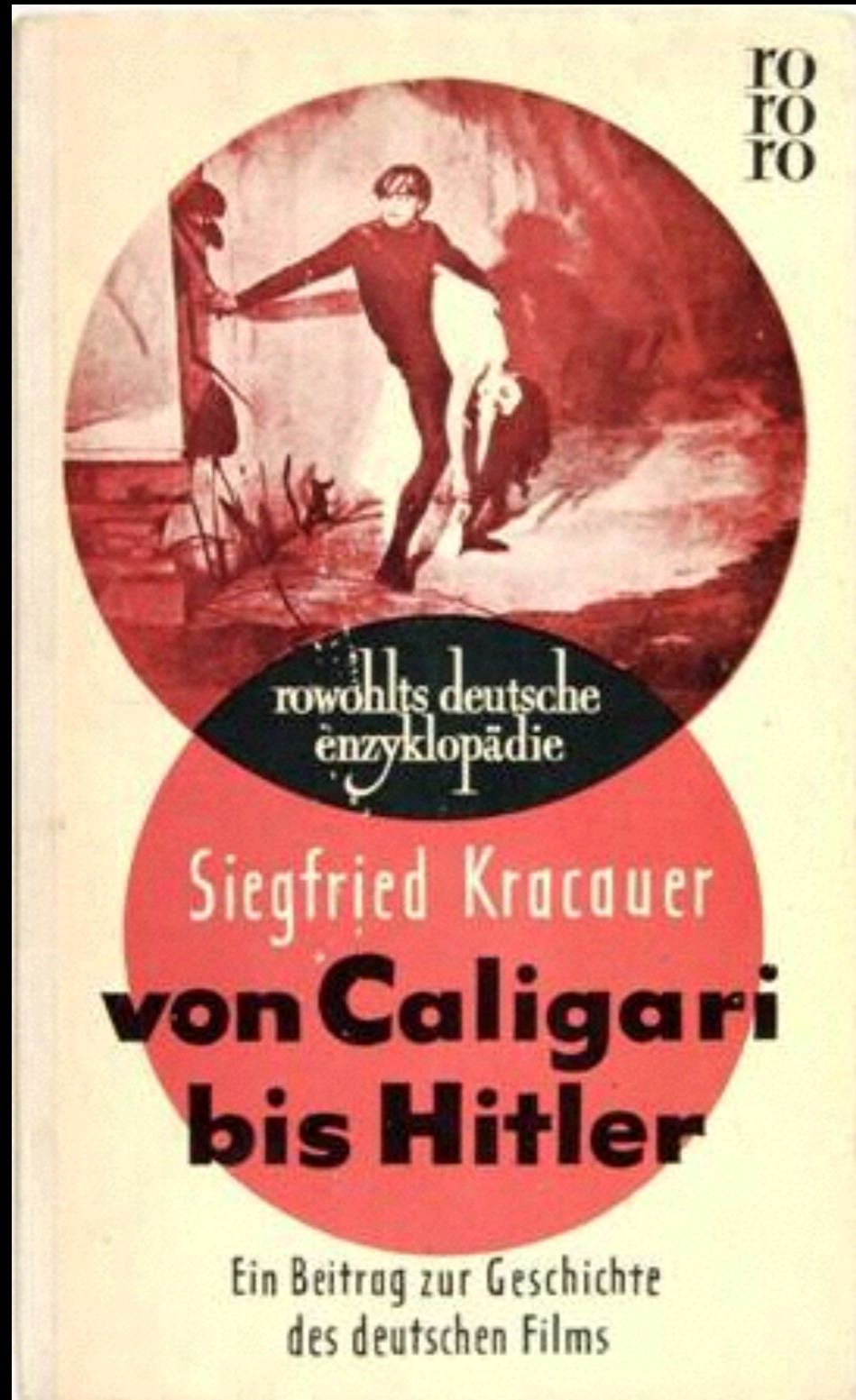
Ein Beitrag zur Geschichte
des deutschen Films

ГОСКИНО ПРОИЗВОДСТВО ГОСКИНО

КИНО ГЛАЗ

maskinär tilltro

maskinär tilltro

Återkommande teoretiska utsagor om att medier potentiellt kan uppenbara aspekter av verkligheten som annars är dolda.

“Unter der Photographie eines Menschen ist seine Geschichte wie unter einer Schneedecke vergraben.”

“In a photograph, a person's history is buried as if under a layer of snow.”

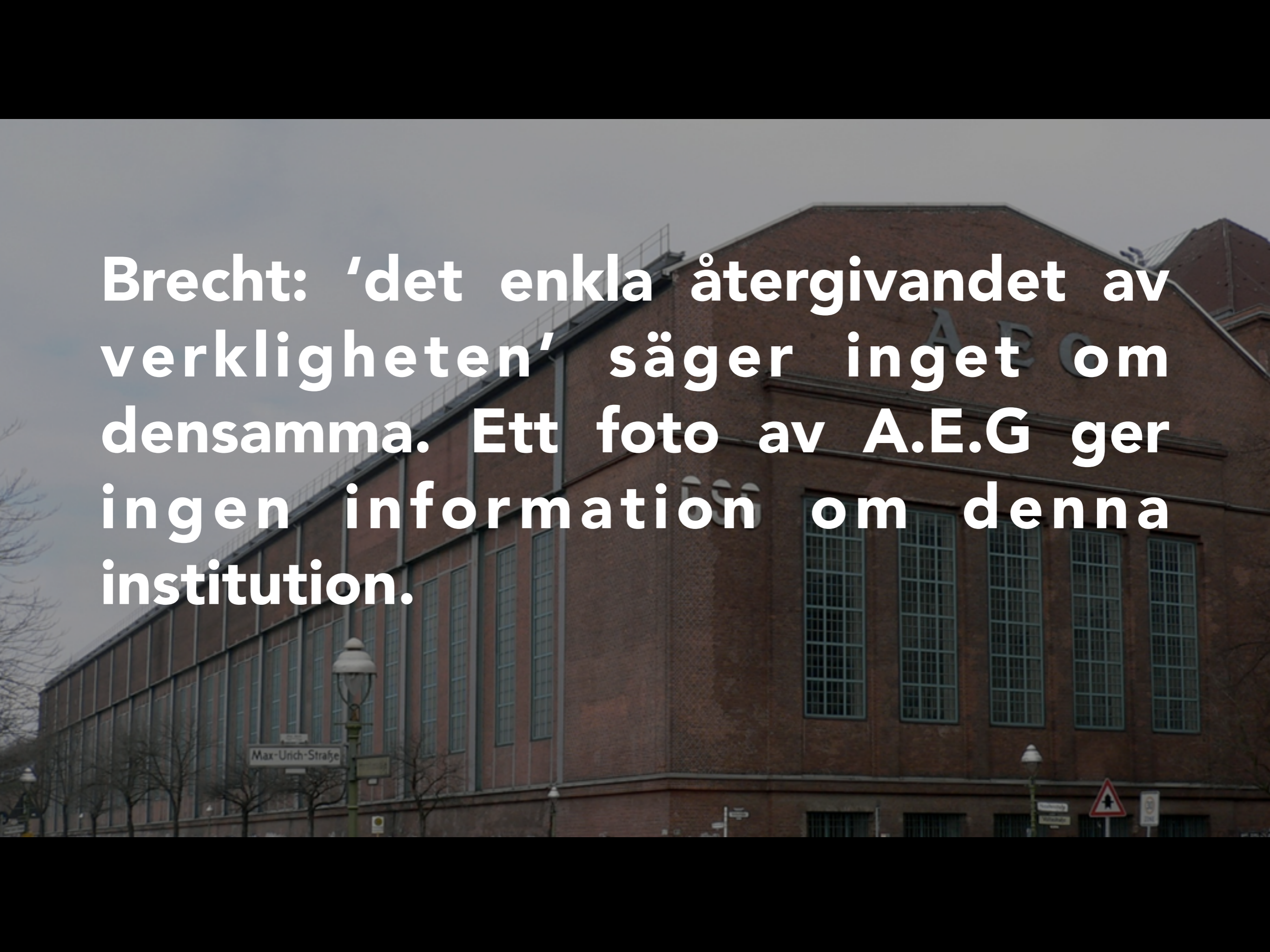

AEG

GSG

Max-Urich-Straße

Brecht: 'det enkla återgivandet av verkligheten' säger inget om densamma. Ett foto av A.E.G ger ingen information om denna institution.

Kritisk medieteori

Att **dechiffrera mediemoderniteten** – och uppenbara det som är fördolt. Alternativt att lyfta fram och aktualisera de sätt som medier döljer verkligheten, det vill säga **medierar** den.

Med andra ord handlar det (ibland) om en form av **mediespecifik analys** – där Kracauer, Benjamin och andra accentuerar hur olika medier representerar verkligheten på olika sätt.

Samtidigt lyfter den kritiska medieteorin också fram – framför allt Benjamin och Adorno/Horkheimer – hur medieformerna också är **sammanlänkade**, i såväl samtida **Medienverbund** som i **historisk bemärkelse**.

Kritisk medieteori

I **konstverksessä** menade exempelvis Benjamin att reproduktionen av konstverk och filmkonst för en sisådär hundra år sedan hade börjat "**återverka** på konsten i dess traditionella form", detta eftersom "den tekniska reproduktionen [då] nått en nivå där den inte bara började göra samtliga bevarade konstverk till sitt objekt och utsätta deras verkan för djupgående förändringar, utan också erövrade en egen ställning".

Begreppet "**återverkan**" är just ett av Benjamins mer centrala mediebegrepp.

Kritisk medieteori

Att den modernistiska konsten uppstod som en reaktion på mediemoderniteten är ingen djärv gissning. Men föreställningen om **medial återverkan** är mer produktiv än så. Reproduktion, kopiering, återverkan; alla medieformer bygger på varandra och många existerar parallellt.

Med de influerar varandra också **retroaktivt**. Idéen om återverkan – som Jay Bolter och Richard Grusins begrepp "remediering" är mer eller mindre kalkerat på – förutsätter därför att **medieutvecklingen samtidigt alltid blickar bakåt.**

Kritisk teori – Adorno & Horkheimer

Kritisk teori – Adorno & Horkheimer

Theodor W. Adorno (/əˈdɔːrnoʊ/^[6] German: [aˈdɔʁno]; born **Theodor Ludwig Wiesengrund**; September 11, 1903 – August 6, 1969) was a German sociologist, philosopher and musicologist known for his critical theory of society.

He was a leading member of the Frankfurt School of critical theory, whose work has come to be associated with thinkers such as Ernst Bloch, Walter Benjamin, Max Horkheimer and Herbert Marcuse, for whom the work of Freud, Marx and Hegel were essential to a critique of modern society. He is widely regarded as one of the 20th century's foremost thinkers on aesthetics and philosophy, as well as one of its preeminent essayists. As a critic of both fascism and what he called the culture industry, his writings—such as *Dialectic of Enlightenment* (1947), *Minima Moralia* (1951) and *Negative Dialectics* (1966)—strongly influenced the European New Left.

Amidst the vogue enjoyed by existentialism and positivism in early 20th-century Europe, Adorno advanced a dialectical conception of natural history that critiqued the twin temptations of ontology and empiricism through studies of Kierkegaard and Husserl. As a classically trained pianist whose sympathies with the twelve-tone technique of Arnold Schoenberg resulted in his studying composition with Alban Berg of the Second Viennese School, Adorno's commitment to avant-garde music formed the backdrop of his subsequent writings and led to his collaboration with Thomas Mann on the latter's novel *Doctor Faustus*, while the two men lived in California as exiles during the Second World War. Working for the newly relocated Institute for Social Research, Adorno collaborated on influential studies of authoritarianism, anti-semitism and propaganda that would later serve as models for sociological studies the Institute carried out in post-war Germany.

Upon his return to Frankfurt, Adorno was involved with the reconstitution of German intellectual life through debates with Karl Popper on the limitations of positivist science, critiques of Heidegger's language of authenticity, writings on German responsibility for the Holocaust, and continued interventions into matters of public policy. As a writer of polemics in the tradition of Nietzsche and Karl Kraus, Adorno delivered scathing critiques of contemporary Western culture. Adorno's posthumously published *Aesthetic Theory*, which he planned to dedicate to Samuel Beckett, is the culmination of a lifelong commitment to modern art which attempts to revoke the "fatal separation" of feeling and understanding long demanded by the history of philosophy and explode the privilege aesthetics accords to content over form and contemplation over immersion.

Horkheimer's Thought [\[edit\]](#)

Horkheimer's work is marked by a concern to show the relation between affect (especially suffering) and concepts (understood as action-guiding expressions of reason). In this, he responded critically to what he saw as the one-sidedness of both neo-Kantianism (with its focus on concepts) and *Lebensphilosophie* (with its focus on expression and world-disclosure). Horkheimer did not think either was wrong, but insisted that the insights of each school on their own could not adequately contribute to the repair of social problems. Horkheimer focused on the connections between social structures, networks/subcultures, and individual realities, concluding that we are affected and shaped by the proliferation of products on the market place. It is also important to note that Horkheimer collaborated with Herbert Marcuse, Erich Fromm, Theodor Adorno and Walter Benjamin.^[20]

Critical theory [\[edit\]](#)

Through critical theory, Horkheimer "attempted to revitalize radical social, and cultural criticism" and discussed authoritarianism, militarism, economic disruption, environmental crisis and the poverty of mass culture.^[4] Horkheimer helped to create Critical Theory through a mix of radical and conservative lenses that stem from radical Marxism and end up in "pessimistic Jewish transcendentalism".^[4] Horkheimer developed his critical theory by examining his own wealth while witnessing the juxtaposition of the bourgeois and the impoverished. This critical theory embraced the future possibilities of society and was preoccupied with forces which moved society toward rational institutions that would ensure a true, free, and just life.^[21] He was convinced of the need to "examine the entire material and spiritual culture of mankind"^[4] in order to transform society as a whole. Horkheimer sought to enable the working class to reclaim their power in order to resist the lure of fascism. Horkheimer stated himself that "the rationally organized society that regulates its own existence" was necessary along with a society that could "satisfy common needs".^[4] To satisfy these needs, it would need to engage with the social conditions within which people lived and in which their concepts and actions were formed. It reached out for a total understanding of history and knowledge. Through this, critical theory develops a "critique of bourgeois society through which 'ideology critique' attempted to locate the 'utopian

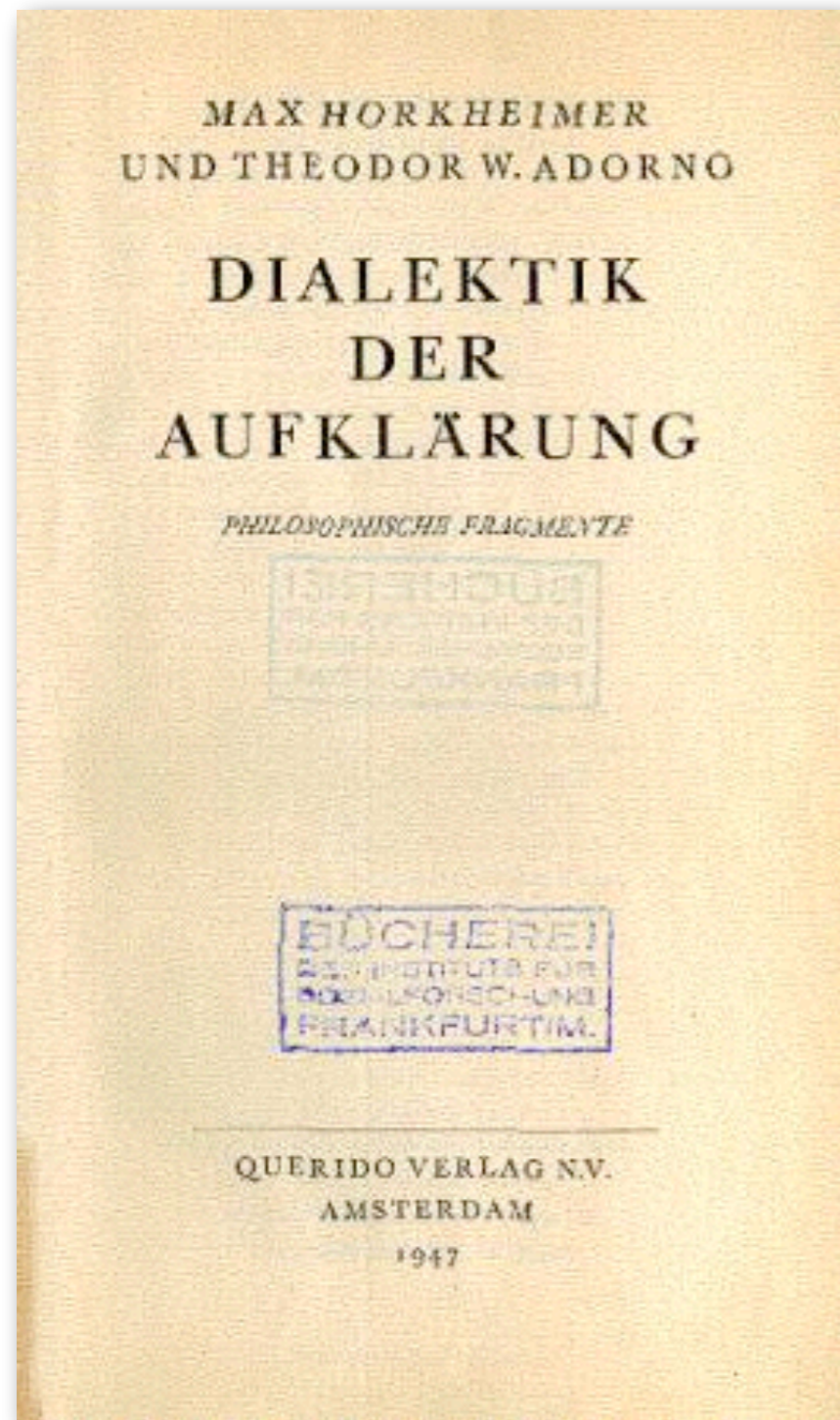

Kritisk teori – Adorno & Horkheimer

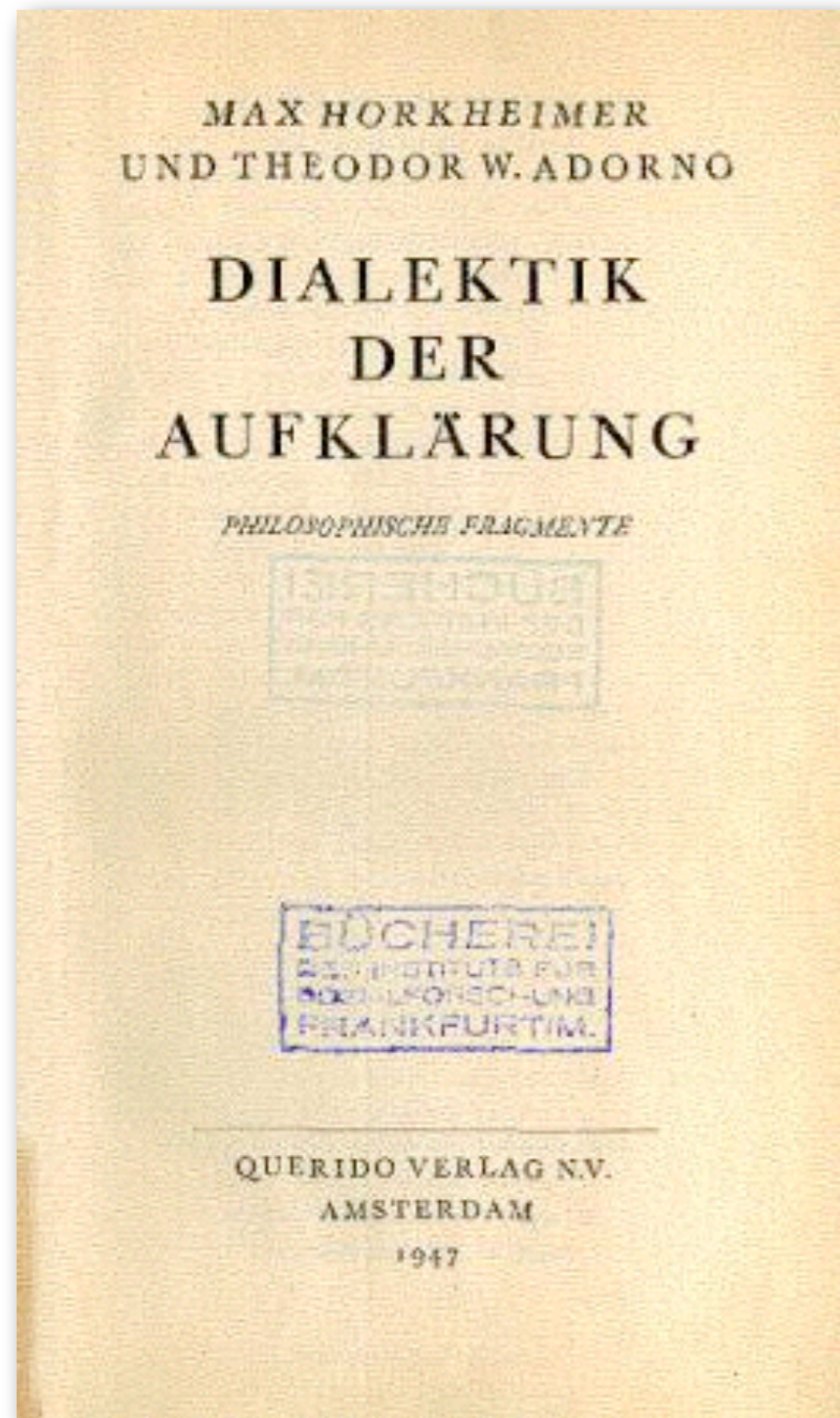
En av de mest intressanta aspekterna av deras exilarbete i USA (framför allt beträffande Adorno) är hur de involveras i det så kallade **Princeton Radio Project** – under sociologen Paul **Lazarsfeld**. Här uppstår en koppling mellan en amerikanskt sociologisk tradition av **empiriska medieundersökningar**, som de exempelvis kommer till uttryck i Lazarsfelds bok, *Radio and the Printed Page: An Introduction to the Study of Radio and Its Role in the Communication of Ideas* (1940) och mer europeiska synsätt.

Adorno & Horkheimers arbete visar såtillvida att **kvantitativa perspektiv** och **kvalitativa ansatser** som samtidsanalyserna och diagnoserna i *Upplysningens dialektik*, inte med nödvändighet är oförenliga. De kan mycket väl sammanföras.

Kritisk medieteori – Adorno & Horkheimer

Kritisk medieteori – Adorno & Horkheimer

Om Benjamin och Kracauer står för en progressiv – om än ambivalent syn – på modernitetens masskultur, gäller det knappast Adorno och Horkheimer.

Här handlar det snarast om **”subjektets likvidering”** och en **kulturpessimism** utan like.

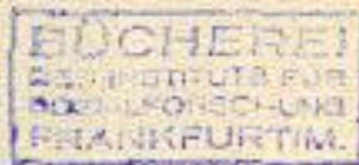

Upplysningens dialektik – och man kan fundera länge på bokytteln – är snarast författad i en högst personlig skärningspunkt på flykt från **Hitler**, därtill bokstavligen skriven i **Hollywood**.

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM

1947

Upplysningens dialektik är i så motto både ett svar på den amerikanska "**kulturindustrin**" liksom **Goebbels nazistiska propagandapparat** – även om den senare mest figurerar som en sorts undertext.

Det är en viktig – och bokstavligen personlig förklaring – till den närmast **apokalyptiska** tonen i framför allt kapitlet om "Kulturindustrin".

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

BÜCHEREI
DES INSTITUTS FÜR
SOZIOLOGISCHE UND
FRANKFURTIM.

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM

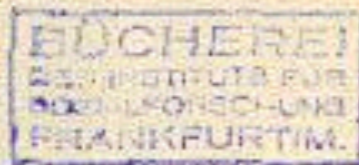
1947

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM

1947

> "kulturindustrin stöper allt i samma form"

> masskultur som manipulation – "upplysning som massbedrägeri"

> "medier & kultur som varor" – som vilka som helst – vilket för dem är upprörande

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM

1947

> "kulturindustrin stöper allt i samma form"

> masskultur som manipulation – "upplysning som massbedrägeri"

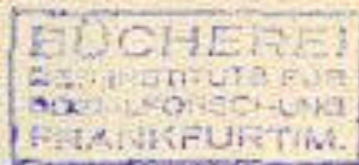
> "medier & kultur som varor" – som vilka som helst – vilket för dem är upprörande.

Exkurs; jämför dagens upprörda författardiskussion om Amazon, som bara också – hör och häpna – betraktar böcker som vilken vara som helst.

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM
1947

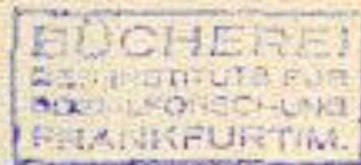
> kritisk medieteori – som just **kritik** i en sorts 'kultursidebemärkelse', det vill säga utsagor om "bra" & "dåligt".

> det gäller även annat tankegods som i efterhand kommit att kallas kritisk medieteori – exempelvis texter av Kracauer, vilka bokstavligen var skrivna på *Frankfurter Zeitungs* Feuilleton-sida som just dagskritik.

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM
1947

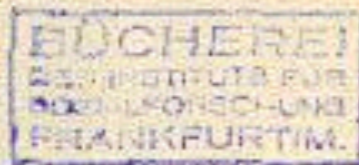
> **kontext: övergripande pessimism och negativitet där kultur betraktas som underhållning, vilket Adorno & Horkheimer alltså menar är förskräckligt.**

> **likställande mellan mekanisering och nöje där kulturell underhållning ses som en sorts förlängning av det vardagliga arbetet. Typ, subjektet utnyttjas på arbetstid som löneslav – och indoktrineras därefter också på sin fritid.**

MAX HORKHEIMER
UND THEODOR W. ADORNO

DIALEKTIK
DER
AUFKLÄRUNG

PHILOSOPHISCHE FRAGMENTE

QUERIDO VERLAG N.V.
AMSTERDAM

1947

> **homogenisering med ett lika genomgripande som manipulerande kulturindustriellt system – där Adorno & Horkheimers rädsla framför allt gäller masskulturens inverkan på den lika älskade som hotade högkulturen.**

- tack.